

Joachim Meyerhoff

Hamsters in je hersenen

Vertaald uit het Duits door Jan Bert Kanon

SIGNATUUR

2022

De blonde bom snijdt zichzelf in tweeën

Terwijl ik mijn dochter, die een paar weken geleden meerderjarig was geworden, hielp met een werkstuk over bipolariteit, voelde ik me opeens misselijk. Ik kreunde zachtjes, eerder lichtelijk verrast dan bezorgd, en kneep mijn ogen dicht. ‘Alles oké, papa?’ ‘Ik voel me een beetje raar. Is vast zo weer voorbij.’ Ik moest mijn blik van de computer afwenden omdat het leek of mijn misselijkheid rechtstreeks werd gevoed door de onaangename lichtintensiteit van het beeldscherm. Ik keek op en in de volgende seconden viel de ruimte om me heen in stukken uiteen. In de wanden van de keuken begonnen fijne deeltjes te trillen, bibberige eencelligen van licht deelden en vermenigvuldigden zich en krioelden door elkaar als micro-organismen onder een microscoop. De oppervlakken werden onscherp en zachte golven klotsten door de muren. Twee grote foto’s van mijn dochters kwamen in beweging, hun gezichten dreven als in een horrorfilm vanonder een melkachtige ijslaag bij me vandaan. Het plafond in de kamer werd slap, boog door en bolde me tegemoet. Ik voelde de bolling van mijn ogen. Om niet van mijn stoel te vallen legde ik mijn handpalmen op het tafelblad. Mijn linkerbeen begon een beetje te jeuken, op mijn scheenbeen marcheerde een colonne

mieren, steeds sterker voelbaar, en toen verloor het been zijn voor mij onmiskenbare positie in de ruimte. In één klap verdween alle kracht uit mijn linkerarm. Hoewel ik probeerde mijn handpalmen stevig tegen het hout te duwen, draaide de ene hand zich op zijn rug. Ik keek er verschrikt naar, want het zag eruit alsof mijn linkerhand nu zou sterven, alsof hij door een kogel was getroffen en als een soldaat op het slagveld aan een zware verwonding was bezweken. Nooit zou ik deze hand meer kunnen bewegen, dat wist ik zeker. In mijn hoofd suisde het, schril en onbehaaglijk, en een fel licht viel mijn gedachten binnen, die daardoor zinderden als luchtspiegelingen. Links verdween mijn halve gezicht in deze golf. Het gevoel in mijn boven- en onderlip werd als het ware chirurgisch verticaal doormidden gesneden. Rechts mijn oude mond, links geen mond meer, daarvoor in de plaats een onder en op de huid klinkend gezoem dat de beweging van mijn lippen uitwiste. ‘Is echt alles oké, papa?’ vroeg mijn dochter en ik antwoordde zacht: ‘Het gaat niet goed met me.’ Ik vond het absurd genoeg nogal pijnlijk dat ik met zoiets ingrijpends ons werk zou verstoren. ‘Er moet een ambulance komen.’ ‘Wat heb je?’ ‘Ik geloof dat ik een beroerte heb. Ik moet direct naar het ziekenhuis.’ Dat was een formulering die ik kennelijk had verinnerlijkt. Elke seconde telde nu. Beroerte en haast waren onafscheidelijke begrippen. *Tijd is brein!* Deze slogan had maandenlang op affiches in Wenen geprikt. Ik had al lange tijd niet meer aan de keukentafel gezeten in het appartement waar mijn dochters woonden omdat ik al vele jaren gescheiden leefde van hun moeder en deze relatie nog altijd werd gekenmerkt door harde verwijten en voorzichtige toenaderingen, tot vriendschappelijke affectie aan toe. Zojuist hadden we weer een fase van volledige radiostilte achter ons gelaten

en waren we nader tot elkaar gekomen. De woorden die ik haar had toegevoegd waren zo kwetsend geweest dat ik heel goed begreep dat alles ineens opnieuw kon exploderen en dat terwijl we al een ellenlange elf jaar uit elkaar waren. Maar haar abonnement op vulkaanuitbarstingen bleef bestaan. Natuurlijk verzette ik me tegen de willekeur van de erupties, maar het waren wel de ónze. Ik vond het fijn dat we door de kinderen verbonden waren en er iets was wat ons bij elkaar hield en wat niet was onderworpen aan de luimen van genegenheid. En toch was elf jaar een lange tijd. Mijn elfjarige dochter kwam haar kamer uit, raakte in paniek toen ze me in zo'n desolate toestand zag en rende, tranen wegslikkend, om me heen. Ze heeft een mooi en verrassend groot gezicht voor haar leeftijd en haar gevoelens zijn er altijd overduidelijk op af te lezen. Al minuten voordat ze begint te huilen kan ik haar verdriet aan zien komen. Met mij ging het per seconde slechter. De moeder van mijn dochters kwam de keuken binnen, dwong zichzelf kalm te blijven, probeerde mij te kalmeren en wilde dat ik iets dronk, dat ik ging liggen. Maar al had ik het gewild, ik kon me niet bewegen. Ze belde. Het kostte me de grootste moeite om mijn halve lichaam op de stoel te houden en niet in paniek te raken over mijn uitgevlakte zijde. Ik was bang dat ik moest braken. 'Wanneer komt de ambulance nou?' 'Zo meteen! Ze zijn er zo, papa. Mama heeft nog maar net gebeld.' Al tijdens die eerste momenten kalmeerde de aanblik van mijn oudste dochter me op een welhaast magische wijze. Haar prachtige grote ogen straalden me tegemoet. Ze heeft contactlenzen en ook al loenst ze niet, je ziet dat haar gezichtsvermogen met meer dan vijf dioptrieën beroerd is. Natuurlijk nam ik ook in haar ogen angst waar, maar ze keek me zo open en krachtig aan dat mijn wanhoop niet escaleerde. 'Het komt allemaal

goed, papa. Mijn liefste, liefste papa, het komt allemaal goed.' Ik knikte. Deze minieme buiging van mijn hoofd voelde alsof ik in een luchtschommel op het hoogste punt voorover zou vallen. En toen volgde een salto van de kamer met mij als draai- en kantelpunt. Met mijn rechterhand had ik de tafelrand gevonden en omklemd, mijn rechtervoet plantte ik, alsof ik een noodstop tegen de woest aan mij sleurende desoriëntatie moest maken, op de keukenvloer. Mijn linkervoet zwabberde op de tast dan weer de ene, dan weer de andere kant op, tapdanste stuurloos in het rond. Een verwarrende aanblik waar ik geen greep op had. Het leek wel een animatiefilm waarin bijvoorbeeld na een abrupte wending van het bovenlichaam de ledematen hun eigen leven gaan leiden, benen zich losrukken, zelfstandig verder rennen en door de torso weer moeten worden bijgehaald. Mijn linkerhand lag er als geamputeerd bij en was geen deel meer van mij. 'Wanneer komt de ambulance?' 'Ze zijn onderweg.' De moeder van mijn kinderen legde haar hand op mijn schouder, wat tegelijk prettig en verwarrend was. Al tijden had haar hand daar niet meer gelegen. 'Het gaat niet goed met me.' Praten kan ik nog wel, dacht ik. Om me ervan te vergewissen dat mijn herinnering niet op kapseizen stond en voorgoed in de diepte van de oceaan zou verdwijnen, deed ik een test en probeerde me bepaalde liedregels voor de geest te halen. Absurd genoeg bleef ik hangen bij een hit waaraan ik al decennialang niet meer had gedacht, maar die nu door de attaque aan de oppervlakte leek te zijn gekomen. Ik neuriede: 'Als je denkt dat je denkt, dan denk je maar dat je denkt, een meisje kan dat niet. Kijk in mijn ogen en daarna in mijn gezicht.' Dat ging goed. De volgorde van de woorden klopte. Of niet? Meteen nog maar een keer. Als je denkt dat je denkt, dan denk je maar dat je denkt. 'Juliane

Werding,' fluisterde ik. Iedereen keek me bezorgd aan. Mijn dochtertje vroeg me wat ik had gezegd, en ik herhaalde het. 'Juliane Werding!' Exotisch bleven de woorden in de lucht hangen. Mijn gedachten gingen sneller. En nog maar een keer. Dat werkte. En toch was de zekerheid over de juistheid van de regels al met de laatste lettergreep verdampt. Was denken nu net zoiets als zwemmen? Zou ik verdrinken als ik voor even met herinneren stopte? Was de catastrofe in mijn hersenen misschien met een 'best of bedolven' ongedaan te maken? Wat, vroeg ik me af, moet ik nu denken om ook in de toekomst te kunnen denken? Of was dat nu precies het soort warrige gedachten dat me vanaf nu zou vergezellen? Kom, vermande ik mezelf, denk aan iets wat al eeuwenlang totaal ongedacht is gebleven. Ook breinen zitten vol fossielen. Als je een eeuwen geleden gearchiveerde herinnering vindt, kun je er zeker van zijn dat ook de ontoegankelijkste uithoeken van je archief niet zijn ingestort. Ik luisterde en rook de lucht die mijn dochtertje achter mijn rug uitademde. Ze houdt niet van tandenpoetsen en is gek op salami. Mijn hoofd wilde met rust worden gelaten en toch dwong ik mezelf om te denken, dwong mezelf om me een weg door de wirwar van angst en duizeligheid te denken. Mijn dochters en hun moeder kwamen dicht bij me staan. Ieder een hand in de lucht om me te kalmeren of in geval van nood te ondersteunen, zoals je dronken gasten die niet vastgepakt willen worden na sluitingstijd de kroeg uit begeleidt. Ze gingen alle drie zitten, maar stonden meteen weer op – wel heel abrupt, vond ik – en ze liepen kriskras door de keuken. Hun lichamen lieten lange vegen in de lucht achter, verblekende condenssporen, gevoed met de kleuren van hun kleren. 'Hoe lang gaat het duren?' Ik kreeg geen antwoord of hoorde het niet. In mijn linker binnenoer klonk een gekraak

dat voor- en achterwaarts werd gerangeerd. Of had ik de vraag alleen maar gedacht en helemaal niet uitgesproken? Ik concentreerde me, stak mijn brein in de puntenslijper. Ik moest mijzelf door herinneringen weer tot leven wekken, mijzelf een breinmassage toedienen. Noem gewoon alles wat je te binnen schiet, riep ik mezelf toe, en preciseer het! Iets kleins en vrolijks, opdat de tijd je er niet onder krijgt. Ik ben zeven en zit in de speciale klas voor dyslectici. We spelen het homoniemenspel. Ik neem *schol*, de vis en het gebouw waarin ik zit. Iedereen raadt, het schiet de hele tijd alle kanten op, niemand heeft een idee. Wat een heerlijk gevoel. ‘Oké dan,’ zeg ik en ik ontsluit mijn geheim: ‘Schol, de vis die je kunt eten, en onze schol.’ ‘School heeft twee o’s,’ bitst de onderwijzeres me toe: ‘Dat is toch geen homoniem!’ Ze schrijft de twee woorden op het bord. Schol en school. Vlak onder elkaar, maar ik kan geen verschil ontdekken.

Vele jaren later plopte mijn teleurstelling nog altijd weer onafwendbaar op. Met dyslectici het homoniemenspel spelen! Wat ontzettend gemeen. Maar toch, maar toch, dacht ik, denken gaat. En ik concludeerde: beter in je bewegingen gehalveerd kunnen denken dan betrouwbaar maar geamputeerd rondrennen in je herinneringen. ‘Wanneer komt die ambulance nou eens?’ De moeder van mijn kinderen drukte haar sigaret uit, waarvan ze de rook om mij te ontzien ver uit het raam geleund het hoekje om had geblazen, en ze belde opnieuw met de, zoals het in Oostenrijk aanzienlijk beloftevoller klinkt dan in Duitsland, ‘redding’. Maar mijn redding liet op zich wachten, ze kwam er nog niet aan. ‘Moeder van mijn kinderen’ is, besef ik, een leugenachtige en welbeschouwd ook een denigrerende benaming. De vrouw met wie ik ooit heb samengeleefd, met wie ik tien jaar heb doorge-

bracht, met wie ik twee dochters heb, wordt eventjes ruw losgeknipt en verhuist regelrecht naar de afdeling ‘moeder’. Maar ‘ex’, dat is nog minder. Bij zo’n woord komt ook steeds de guillotine naar beneden gesuisd, de guillotine waarmee je ex wordt geëxecuteerd, dan blijft niet eens de moeder over. Mijn dochtertje liep naar me toe en aaide over mijn rug. Het verbaasde me een beetje dat haar aanraking over een precieze lijn tussen mijn schouderbladen het niets binnengleed. Midden op de wereld wordt iets onzichtbaar en daarna weer zichtbaar. Mijn rug kon toveren en een kinderhand laten verdwijnen. Mijn tong voelde ruw en gezwollen. Zoals een tong van een dier, dacht ik, zoals die van een stokoude schildpad misschien. De meest uiteenlopende dierentongen schoten me te binnen, likten zich door mijn gedachten. Onze hond had in het roze van zijn tong zwarte vlekken. Hebben de Romeinen echt nachtegalentongen gegeten? Als kind had ik mijn hand in de nog tandeloze bek van een kalfje gestoken. Hij zoog er zo onstuimig aan dat ik hem met geen mogelijkheid meer tussen het ruwe gehemelte en de pompemde tong vandaan kreeg. Ik begon te huilen. Het kalfje draaide van gulzigheid met zijn grote ogen, sabbelde en lurkte schoksgewijs. Mijn moeder kwam aanlopen, trok aan mijn arm en probeerde de bek van het dier open te krijgen. Ten slotte stak ze haar vingers in de neusgaten van het schijnbaar compleet uitgehongerde dier, trok aan zijn snuit en kreeg zo zijn kaken uit elkaar. Ik trok mijn blauw aangelopen en ondergekwijlde hand uit zijn muil. Ik huilde de hele weg naar huis en hield de druipende hand in de lucht, droeg hem door het dorp als een weerzinwekkend vaandel.

Waarom kwamen die banale jeugdherinneringen uitgerekend nu boven? Was er niet iets wat beter bij mijn breincatas-

trofe paste? Steeds opnieuw rende mijn dochtertje naar het raam om te kijken of de ambulance er al aan kwam. Ze droeg een geruite bloes met das, haar haar in een strakke vlecht gebonden. En dan die bril van haar! Ze zag eruit als een rebelse tovenaarsleerling. Een van haar twee bovenste snijtanden staat achter de andere tanden en wordt er steeds verder door weggedrukt; hij had allang met een beugel moeten worden gecorrigeerd. Dit was een van de vele onderwerpen waarover ik door de scheiding minder te zeggen had gekregen. Plotse-ling riep ze: 'Hij is er!' Ik pakte de hand van mijn oudste doch-ter en klampte me vast aan haar blik, die me altijd ook een beetje doet denken aan de blik van mijn middelste broer, die al zoveel jaren niet meer leeft. Ik ben inmiddels veel meer dan twee keer zo oud als hij, toen hij op z'n eenentwintigste met de auto verongelukte. Al vijfendertig jaar mocht ik langer leven dan hij. Al vijfendertig jaar heb ik me biografisch van hem verwijderd. Al vijfendertig jaar probeer ik wanhopig het ver-bleken van mijn herinnering aan hem tegen te houden. Nog altijd heb ik het verlies van hem niet verwerkt en de schok over zijn heftige dood in mijzelf bevroren. Hij had net zulke slechte ogen als mijn dochter en na ontelbaar veel avontuurlij-ke monturen kreeg hij contactlenzen. Zijn enorme bijziend-heid beleefde een wederopstanding in het gezicht van mijn dochter. Dat speet me voor haar, maar aan de andere kant was ik ook vaak ontroerd door deze blikverwantschap.

Ik hoorde stemmen in het trappenhuis. De in de rommelka-mer opgesloten hond kreeg een kefaanval. Het hoogfrequente blaffen deed pijn in een heel specifiek gebied in mijn hoofd, dat ik nooit eerder zo apart had waargenomen. Twee ambu-lancebroeders kwamen de keuken binnengestommeld. Ze sjouwden een soort draagstoel met zich mee, een ding dat ik

nooit eerder had gezien. Hun professionele pragmatisme kwam vanaf het eerste ogenblik gemaakt op me over. Dat hadden ze natuurlijk geleerd, die vriendelijke zakelijkheid, maar ik merkte dat de een wat onzeker was. Zo lang doet hij dit werk nog niet, dat wist ik zeker. Er werd in mijn pupillen geschenen. Mijn toestand was de afgelopen minuten gestaag achteruitgegaan en mijn motorische aftakeling nam alleen maar toe. Ik was dan wel helder in mijn hoofd, maar mijn gehele linkerzijde leek verstikt door een zware last en dreigde me door haar onbeheersbare slapte van de stoel af te trekken. De zwaartekracht had iets boosaardigs en rukte uit alle macht aan mijn verzwakte helft. Ik greep met mijn rechterhand naar mijn gezicht, masseerde de huid en probeerde te voelen of mijn mondhoek naar beneden hing, of het voor halfzijdige verlammingen kenmerkende uiterlijk me al had verminkt. Maar ik kon geen enkele vervorming vaststellen. ‘Kunt u uw linkerarm bewegen?’ Ik schudde mijn hoofd en het gevolg was dat ik nogmaals omver werd gespoeld doordat de ruimte klotsend volliep en hevig bleef deinen. Ik werd duizelig. Duizelig als nooit tevoren. De hoeken van de kamer zwaaiden open en haptten naar me. De complete geometrie van de ruimte loste langzaam op – ik kreeg het er benauwd van. Voorwerpen en wanden verloren hun vaste vorm, vielen in rafels uiteen, woekerden in en over elkaar, smolten, werden vloeibaar en sloten zich boven me, slokten me op. Zo, dat was het dan, dacht ik, nu moet ik kotsen en dan val ik om. Maar toen kwam de ruimte weer tot rust, kreeg haar contouren terug en de halve mens die ik nog bespeurde zat nog altijd aan tafel. Een paar momenten lang was het of er twee verschillende soorten aantrekkingskracht op me hadden ingewerkt. De ene kracht had alles wat fysiek was naar beneden getrokken, een grote emmer

met mijn organen erin simpelweg op de plavuizen uitgestort, maar de andere kracht had alle beelden en gedachten naar boven gezogen. De vingers van mijn linkerhand, mijn hele linkerarm, hadden hun vorm verloren en stonden in lichterslaaie. De ambulancemedewerkers klaptten hun koffers open en legden instrumenten uit op de tafel. De oudste van de twee was corpulent, hij hijgde en was zonder twijfel de baas, het ik-heb-alles-al-gezien-type, de jongste vervulde vermoedelijk zijn vervangende dienst – het Oostenrijkse woord voor zo iemand benadrukte het dienende en onderdanige karakter ervan. Op zijn onderarm had hij een tatoeage, een driehoek die een pizzapunt met een plak salami, omlijst door champignons, voorstelde. Zelfs in de zorgwekkende toestand van dat moment verbaasde ik me over de klungelige zelfverminking. Wie laat nu vrijwillig een stuk pizza op zijn huid tatoeëren? Ik moest opeens denken aan die keer dat mijn oudste dochter mij iets over deze trend had proberen uit te leggen. Met kleurrijke draken of Aziatische karakters kon je niet meer aankomen, wél met motieven die je zelf of je vrienden hadden aangebracht. Je zit in het park, had ze dromerig gezegd, drinkt bier, blowt eens wat en het enige wat je nodig hebt zijn een naald en een inktpatroon van een vulpen. ‘Iemand uit mijn jaar,’ vertelde ze, ‘heeft een ijsje laten tatoeëren.’ ‘Fantastisch.’ ‘En een vriendin van me een zoute krakeling.’ ‘Een krakeling? Dat meen je niet? Toen ik zo oud was als jij, lieten er veel het yin-yangteken zetten. En nu krakelingen?’ ‘Je begrijpt het niet, papa. Het gaat meer om het maken dan om het hebben.’ ‘Maar het maken duurt een avond, het hebben de rest van je leven.’ ‘Maar daar gaat het niet om.’

‘Voelt u dit?’ De onzekerste van de twee mannen streek over mijn arm. Ik had zijn hand dan wel de beweging zien maken,

maar er zelf niets van gemerkt. ‘Nee.’ ‘En dit?’ Hij trok mijn trui omhoog en klopte me op de borst. ‘Ik voel de druk, maar niet de aanraking.’ ‘Probeert u eens uw linkerhand te bewegen en hem op uw hoofd te leggen.’ Ik keek naar mijn verbleekte vingers. Ik wist niet via welke zenuwbaan ik een signaal had kunnen versturen. ‘Dat lukt helaas niet.’ Met z’n tweeën tilden ze me op en werkten me in de absurd aandoende draagstoel. In zulk soort dingen, dacht ik, draag je beverige graven de wenteltrap op om van ze af te komen en ze in de kasteelgracht te kieperen. Ik keek mijn oudste dochter aan en smeekte: ‘Kun je alsjeblieft meegaan? Alsjeblieft.’ Ik denk dat ik opvallend hard praatte en terwijl ik werd vastgesnoerd, riep ik haar moeder toe: ‘Alsjeblieft, mag ze mee?’ ‘Natuurlijk gaat ze mee!’ ‘Ik ga mee, papa. Natuurlijk ga ik mee.’ ‘En bel Sophie alsjeblieft.’ ‘Natuurlijk Josse, dat doe ik.’ Josse was de naam die de moeder van mijn dochters in al die jaren na de scheiding voor mij was blijven gebruiken. Een intimiteit die het ondanks alle kloven die er tussen ons gaapten tot op heden had gered. Ze keek me aan. ‘Het zal weer goed komen, Josse! Heus. Wij zijn bij je.’

Fladderend zweven welvende waden

Schommelend, met uitwaaierende ledematen, ging het de trap af. Een exercitie die nadrukkelijk werd verklankt door het hingen van de broeders. Hun gesteun was bijna een verwijt: patiënt te groot, patiënt te zwaar, te veel trappen. Ze bliezen hun adem als het ware recht mijn slechte geweten binnen. De deuren van de ambulance stonden al open en staken merkwaardig schuin omhoog. Ik maakte me al direct zorgen om de ophanging ervan, wees de broeders op de verkeerde plaatsing van de scharnieren. ‘Er klopt iets niet met jullie deuren.’ Mijn dochter keek me vragend aan en ik begreep hoe zonderling mijn observatie klonk. Ze hesen me in de geopende muil. Een losgesneden marionet op transport. Binnenin werd ik – een-twee-drie, en hop – een andere stoel in gewerkt en nog een keer vastgesjord. Aan de verdoofde kant van mijn nek verkrampten mijn spieren en ze trokken mijn schedel naar mijn schouder toe. De ene broeder was amechtig ademend achter het stuur verdwenen, de andere pakte een telefoon van de wand van de ambulance. ‘We brengen u naar een stroke-unit. We hoeven nu alleen nog maar te wachten tot er ergens plek is en dan rijden we ook meteen.’ ‘Hoe lang zal dat duren?’ vroeg ik. Mijn misselijkheid werd alleen maar erger. ‘Twee, drie

minuten. Hooguit. Mijn dochter was naast me komen zitten en stelde me gerust. ‘Zie ik er ook raar uit?’ vroeg ik. ‘Nee, helemaal niet, papa. Je ziet er hetzelfde uit als altijd.’ ‘Praat ik onduidelijk?’ ‘Nee, totaal niet.’ Ik wist niet zeker of ze me de waarheid vertelde. Mijn tong zat in een gevoelloos omhulsel, een met bont gevoerd condoom, en als ik hem in mijn mond van de ene naar de andere kant bewoog, leken mijn tanden mee te geven. Alsof ik ze met mijn tong aan de linkerkant uit het tandvlees kon drukken. We wachtten. Op straat passeerde een voor Wenen zo kenmerkende koets – het hoefttrappel van de paarden had ik altijd nogal kitscherig vinden klinken. Ongeloofwaardig hard, alsof er in de koetsen luidsprekers verstopt zaten die het perfecte hoeftgeluid versterkten, knalden de droefgeestige knollen hun ijzers tegen het plaveisel. Ik hoorde het getrappel en was een moment lang dolblij dat ik er dadelijk met een ambulance vandoor zou zoeven en niet met een ziekenhuiskoets werd afgeleverd in een prehistorisch hospitaal waar de artsen lijkengif onder hun nagels hadden en een aderlating het summum van medische vooruitgang was. Beter een gaspedaal dan galop. Mijn gevoel voor tijd was weggeleden, net als voor ruimte, en heel even kwam er een waanzinnige gedachte bij me op. Wat als het verdoofde vlees in een kriebelende gewichtloosheid zou worden geconserveerd? Hou op met die onzinnige gedachten, beval ik mezelf, ga nou niet raar doen. Het kostte me almaar meer moeite om mijn hoofd omhoog te houden. Ik moest echt tegen mijn tranen vechten. Ik concentreerde me bewust op mijn ademhaling – in uit, in uit – en probeerde de vragen te beantwoorden die de ambulancemensen me af en toe stelden. Bij de eerste ronde dacht ik nog echt dat ze belangrijke informatie van me wilden hebben, maar toen gingen de vragen op herhaling. ‘Hoe heet

u?’ ‘Wanneer bent u geboren?’ ‘Hoe oud bent u?’ ‘Wat is uw adres?’ Toen begreep ik dat het enige wat telde was om mijn gedachten in beweging te houden, om me niet te laten wegdrijven. De vragenstellerij werkte op mijn zenuwen. Het blauwe licht zwaaide geluidloos rond over de gevels van de huizen. Ik had erop gerekend dat met de komst van de ambulancemedewerkers mijn redding was begonnen, maar daar had ik me lelijk op verkeken. Er waren problemen bij het vinden van een bed. ‘Alstublieft, we moeten nu echt weg. Het is belangrijk dat ik snel in het ziekenhuis ben.’ Ik deed mijn best om niet flauw te vallen van angst en kneep in een van de handen van mijn dochter, die bij kou heel ruw worden. Ze heeft haar afkeer van zalfjes, crèmes en zonnemelk nooit helemaal overwonnen. Wat een strijd was dat telkens weer met haar als kind op het Oostzeestrand! Het tegen haar wil ingesmeerde meisje werpt zich in het zand, wentelt rond en stormt er als een gepaneerde derwisj vandoor. De kracht vloeide uit mijn spieren en verschrompeld tot een hoopje ellende zat ik in de ambulance. Ik probeerde uit alle macht mijn linkervinger te bewegen en toen het lukte, leek mijn hand onder stroom te staan. Een flinke schok die mijn vingerkootjes als zojuist onthoofde palingen liet sidderen. Met de grootst mogelijke moeite maakte ik een vuist, waarna het stroomcircuit zich sloot. Mijn hand was een kooi vol verkeerd geleide impulsen. Alsof ik er een broedse van onstuimige, pas uitgekomen bliksemschichten in verborgen hield. Hoe het spartelde en schokte. De dreigende onmacht danste om me heen, was dan weer voor, dan weer achter me, cirkelde rond mijn voorhoofd en schoot in een duizelingwekkende duikvlucht met samengevouwen vlerken mijn maagholte binnen. Mijn dochter eiste van de broeder dat hij de centrale post nog een keer belde. ‘Het spijt me, ik kan

niets doen. Er moet voor hem plaats zijn op de stroke-unit.' 'Verdomme zeg, waarom duurt dat zo lang?' riep ze al wat harder. 'U ziet toch hoe het met mijn vader gaat.' 'Ik zou elk moment een plek toegewezen moeten krijgen.' We wachtten. Uitzonderingstoestand in stilstand. Ik schermde mijn ogen met mijn rechterhand af tegen het neonlicht in de wagen en fluisterde: 'Dat bestaat toch niet, dat we hier tot sint-juttemis moeten blijven staan.' 'We gaan vast zo weg, m'n liefste papa.' Ik rook een sigarettenwalm en ik had zo'n vermoeden dat de weer op adem gekomen chauffeur er eentje achter het stuur had opgestoken. Kleine pauze en paniek, hemelsbreed een meter bij elkaar vandaan. Ik probeerde om de stank heen te ademen. Maar toen zag ik een puffende Chinees door het smalle achterrautje kijken. Ik herkende hem meteen als de eigenaar en kok van het restaurant op de begane grond. Hij maakte het duim-omhooggebaar, alsof er een spaceshuttle-missie op het punt van beginnen stond, en grijnsde zijn zwartegatenglimlach. Mijn dochttertje was graag in zijn restaurant omdat hij ook een dochter had en ze zoveel nasi mocht eten als ze maar wilde. Een keer had ze gezien dat de eigenaar zijn dochter een serie muilperen had verkocht en haar in het Chinees had toegeschreeuwd. 'Ze is zes, papa, en ze heeft niet eens gehuild. Ze bleef kaarsrecht staan toen-ie haar sloeg. En ik huil al als je tegen me zegt: "Borstel je haar nou eens, je ziet eruit als Catweazle." En ik weet niet eens wie dat is.' Mijn oudste dochter had juist een hekel aan het restaurant omdat de gasten op het terras zo luidruchtig waren. Het markant gerimpelde gezicht van de restauranteigenaar hing als een verkreukelde lampion in het raampje van de ambulance en glansde spookachtig in het blauwe licht. Om van hem af te zijn maakte ik hetzelfde gebaar als hij. Hij knikte en verdween. Mijn

dochter fluisterde haar favoriete woord van dit moment, dat eigenlijk altijd wel toepasselijk was: 'Bizar.' 'Ik word doodmoe van dat wachten,' zei ik, en verschillende keren: 'Het gaat niet goed met me, Mumme.' Opnieuw hoorde ik het geroffel van hoefijzers en terwijl ik mijn linkerhand met mijn rechterkneedde en mijn stuurloze voet springerig zijn nerveuze choreografie danste, dacht ik aan de koets die ik op een ochtend samen met mijn oudste dochter had gezien. We waren, zoals eigenlijk altijd op zondag, meteen nadat we wakker werden het appartement uit geslopen en hadden haar moeder laten slapen. We wandelden door het nog uitgestorven Wenen toen we in de verte woest hoefgeklepper hoorden. We tuurden de kaarsrechte straat in. Een zwarte koets, voortgetrokken door zwarte paarden met witte beenkappen, kwam aangestormd. Nooit eerder had ik een koets gezien die zo'n vaart ontwikkelde. De dikwijls erbarmelijk gehalsterde dieren zaten normaliter in hun sukkeldrafje gevangen en de oogkleppen stuurden de vermoeide blik naar altijd weer dezelfde historische plekken. Maar deze paarden galoppeerden dwars door het derde district. De koets kwam dichterbij en ik zag niemand op de bok zitten. Geen bolhoed te bekennen op het door het vele wachten uitgedijde koetsiershoofd. Ik pakte mijn destijds nog kleine dochter bij de schouders en sleurde haar mee, de straat af, een portiek in. De koetspaarden draafden briesend voorbij, ontbolsterd, zwart glanzend en schuimend, de hoefijzers de zondagochtendrust in knallend. Bij de minste of geringste oneffenheid op het asfalt kwam de koets los van de grond, zo snel was hij. Mijn dochter en ik waren overweldigd door het helse gevaarte en keken hem, voorzichtig de portiek uit stapend, na. 'Wauw!' zei mijn dochter. De volgende dag stond het verhaal in de krant. De koetsier, die de alcohol, of, zoals de

Weners zeggen, het vet nog in zijn lijf had, was onmiddellijk nadat hij de boel had opgetuigd van de bok gevallen en had zijn dieren daardoor zo'n schrik aangejaagd dat ze de hele weg van de buiten de stad gelegen stal tot aan de Stephansdom waren blijven galopperen. In de nauwe stegen van het historisch centrum was de koets gekanteld, wat de paarden nog eens extra had opgezweept. In volle vaart renden ze door de wereldberoemde Wollzeile. Op zijn kant en van links naar rechts roetsjend beschadigde de koets meer dan vijfentwintig auto's. Maar de paarden lieten zich niet van de wijs brengen en raasden door tot ze hun bestemming hadden bereikt, waar ze snuivend met een verruïneerde koets op toeristen bleven staan wachten. Vooraan in de rij!

De broeder keek op zijn horloge en werd inmiddels zelf ook onrustig. Hij stond op, klopte tegen een raampje in het tussenschot, dat de chauffeur openschoof. Ik hoorde niet wat ze zeiden en had de indruk dat ze bewust nadrukkelijk in het Oostenrijkse dialect hadden gepraat. Hij schoof het luikje weer dicht. 'Misschien moeten we het verzorgingsgebied uitbreiden als er in de stad zelf niets beschikbaar is.' 'Maar hoe is dat mogelijk?' vroeg ik. 'Kunnen we niet gewoon gaan rijden? Breng me toch ergens naar een spoedeisende hulp. Naar het academisch ziekenhuis!' 'Dat gaat niet. Die sturen ons weg. U moet naar de stroke.' 'Hoe lang staan we hier al niet?' 'Zeker twintig minuten,' viel mijn dochter uit tegen de broeder. En door haar opgewonden en directe toonval sloeg de jongen bevreesd zijn ogen neer. Was ik door een stom toeval nu de pineut, juist op die dag in de week, juist op dat ene tijdstip dat ook veel anderen een optater hadden gekregen? Bestond er zoiets als een spitsuur voor beroertekandidaten? Toen riep mijn dochter: 'Zo gaat het niet meer! We staan al bijna een

halfuur zinloos op de stoep. U gaat nu net zolang bellen tot u verdomme een plek voor mijn vader hebt.' 'Maar ik zeg u toch dat dat niets helpt. Ze weten dat wij hier staan.' Ik bemoeide me ermee en riep: 'Tijd is brein!' 'Papa, laat het maar aan mij over! – Het zal me worst wezen. Je gaat nu bellen! Vooruit, actie!' De overgang van u op je deed het 'm. Hoewel ik me echt klote voelde, was ik op hetzelfde moment zo onder de indruk van mijn dochter dat ik zelfs halfzijdig een beetje moest glimlachen. Ik zag haar heldere ogen, haar wondermooie open gezicht en hoorde vol verbazing de beslistheid in haar stem. Natuurlijk wist ik dat ze volwassen was, dat had haar achttiende verjaardag mij wel duidelijk gemaakt, maar dat het ook echt zo was, begreep ik pas goed op dit moment. Ik hoefde hier zelf helemaal niets te doen. Zij zou ervoor zorgen dat ik op tijd in een ziekenhuis kwam. Ik zeeg ineens in de stoel en liet haar gewoon haar gang gaan. Ik moest later nog vaak denken aan dit moment omdat het haarscherp het punt markeerde dat onze wie-is-verantwoordelijk-voor-wie-relatie voor het eerst serieus veranderde. Achttien jaar lang heb ik altijd deze verantwoordelijkheid gehad. En door de scheiding werd die nog eens aanzienlijk vergroot. Duizenden keren had ik op trottoirs en in speeltuintjes, in zwembaden of op roltrappen 'Pas op!' geroepen, ik had honderden volle glazen met sap uit haar molenwiekzone geschoven en me reusachtig zorgen gemaakt als het niet goed met mijn dochter ging. En nu dit. Mijn verantwoordelijkheid voor haar had afgedaan en zat ineengezakt in de ambulance, terwijl haar verantwoordelijkheid voor mij jong en wild haar rechten opeiste. 'Vooruit! Bel ze op!' De broeder belde het nummer. 'Wij staan hier al een tijdje en hebben dringend een stroke nodig.' Hij knikte een paar keer en hing op. 'Die laten zich echt niet onder druk zet-

ten.’ ‘Kan mij wat. Wat hebben ze gezegd?’ ‘Ze zetten de aanvraag nu uit bij alle gespecialiseerde afdelingen. Ook in de periferie.’ ‘Hoe lang gaat dat duren?’ ‘Het kan elk moment gebeuren. Maar het is dan misschien wel een stuk verder.’ ‘Mij best!’ riep ze. ‘Dan gebeurt er tenminste iets!’ Vijf minuten later zei ze: ‘Vooruit, bel nog een keer!’ ‘Dat kan ik niet maken. Ik krijg ontzettend gelazer.’ De dienstweigeraar werd zienderogen kleiner en in zijn ongeloofwaardigheid en incompetentie paste zijn uniform hem steeds minder goed. ‘Opbellen, man!’ Ik was verrukt van mijn dochter! Wat zat ze er statig bij, met haar losse haar en haar luide, dwingende stem. Ze ging er vol in. De jongeman belde weer en veegde glanzend zweet van zijn voorhoofd. Hij oogde doodongelukkig. ‘Ja, daar ben ik weer. Ik moet nu echt een plek hebben. Ik heb een acuut noodgeval en we staan hier al meer dan een halfuur.’ ‘Veertig minuten!’ brulde mijn dochter in de richting van de hoorn. Je hoorde iemand door de witte hoorn schreeuwen, waarop de dienstweigeraar, alsof het de dag des oordeels was, zijn naam noemde, nog net niet in de houding sprong, maar er wel strak bij zat en vervolgens zijn naam herhaalde, luider nu. ‘Johann Weidenfeller.’ Nooit, dacht ik, zal ik deze naam vergeten. Johann Weidenfeller met de pizzapunt op zijn arm. Hij hing op en sloeg de handen voor zijn gezicht. Even later rinkelde de telefoon en kreeg hij het adres van een ziekenhuis te horen, hij riep het naar de chauffeur, die de sirene liet loeien en de motor startte. Eindelijk werd er filmmuziek toegevoegd aan de kleuren die, leek het me, inmiddels halfslachtig over de barokke gevels roteerden. Met gierende banden stoof de ambulance het bochtenlabyrint van de stad tegemoet. Het kon me werkelijk geen ene moer schelen waar ze me naartoe zouden brengen. De angst dat niet alleen mijn coördinatie maar ook mijn

denken aan scherpte had ingeboet kreeg me opnieuw te pakken. Stel dat ik nooit meer het toneel op zou kunnen? Was een beroerte niet hét doemscenario voor een acteur? Niet meer helder kunnen formuleren, geen teksten meer kunnen onthouden – dat zou mijn ondergang zijn. Dat was toch net zoiets als pianistenvingers in een cirkelzaag, plotseling gehoorverlies bij piloten, een gescheurde achillespees bij dansers. Om mezelf te testen zegde ik een tekst op die ik al lang uit mijn hoofd kende en die ik altijd graag onder het joggen reciteerde om de vermoeidheid te verdrijven. De tekst had een goede cadans, de verzen veerden licht als jonge gewrichten. Ik zocht naar een veilige zithouding, drukte mijn levendige flank tegen de leuning aan en fluisterde: *Weg, jullie grauwe / hoge gewelven! / Liever het blauwe / liefelijk trouwe / hemelgezicht! / Weg, die donkere / wolkenkolommen! / Sterren fonkelen, / mildere zonnen / werpen hun licht. / Wonderlijk schone / hemelse zonen / drijven en buigen / wiegelend verder (...)*. Het verraste me hoe toepasselijk de regels hier waren. Toen kwam mijn lievelingsfrase, want hierbij kon je in de taal een enorme dynamiek ontwikkelen en de woorden leenden zich uitstekend voor een sprintje: *Fladderend zweven / welvende waden / boven de drevan / waar in arcaden / samengeklonken / peinzend-verzonken / paren zich geven. / Groene arcaden!* Ik kon de regels denken, maar hoewel ik alleen maar fluisterde, merkte ik overduidelijk dat ik minder goed kon articuleren. Mijn meegevende tanden, opgezwollen tong en gehalveerde lippen maakten een duidelijke uitspraak onmogelijk. Ik kwam met een ruk omhoog en wierp me tegen de riem waarmee ik was vastgesnoerd. Mijn dochter schrok, hield me zo goed als ze kon bij mijn schouder tegen en duwde me met alle kracht weer tegen de leuning aan. ‘Wat heb je, papa? Wat is er? We zijn er zo.’

‘Kun je me goed verstaan?’ ‘Wat?’ ‘Begrijp je alles wat ik zeg?’ ‘Ja, natuurlijk. Elk woord.’ ‘Klink ik niet raar?’ ‘Nee.’ ‘Luister: (...) *waar wij in koren / ’t jubelen horen / en over weiden / dansparen glijden / die zich verspreiden / naar alle zijden.*’ Door volume en overdreven articulatie probeerde ik de beweeglijkheid van mijn tong te vergroten, door te grimassen het dove gevoel in mijn mond kwijt te raken. ‘*Sommigen klimmen / langs steile passen, / anderen zwemmen / over de plassen, / anderen zweven / op naar het leven, / op naar de verre / liefde van sterren / in zaligheid.*’ De broeder keek tijdens mijn wanhopige declamatie strak naar de golvende vloer van de ambulance. ‘Kun je dat goed horen?’ riep ik. ‘Ja, papa, super, zoals altijd.’ ‘Het voelt zo gek als ik praat. Alsof er alleen prut uit komt.’ Omdat ik niet kon zien op welke scherpe bocht de ambulance nu weer afkoerste, voelde ik me een blinde in een botsautootje, volkomen onbeschermd. Ook ontbrak het me voor een stabiele houding halfzijdig aan de nodige reflexen. Mijn linker nekspier, mijn complete linkerschouder leek als goedkoop vlees in de pan sissend te zijn gekrompen: heet, klein en pezig. Ik zag mezelf weerspiegeld in het raam: doodernstig en bang. ‘Hoe lang gaat het nog duren?’ vroeg mijn dochter aan de broeder. ‘Wij zijn er zelf ook nog nooit geweest. Het is buiten de stad.’ ‘Bel Sophie alsjeblieft op en zeg dat ze moet komen.’ ‘Ik heb mama al een berichtje gestuurd. Ze vertelt Sophie waar ze moet zijn.’ ‘Goed. Ik voel me zo slecht.’ De moeder van mijn twee kinderen brengt de moeder van mijn ene kind op de hoogte, dacht ik, en ik werd op slag gelukkig dat de ernst van de situatie ons allemaal tenminste voor even met elkaar verzoende. Een moment vond ik het jammer dat ik geen simulant was die door een ongekende show alle verwijten tegen hem gewoon van tafel veegde. Ik

begon te kokhalzen en te slikken. ‘Ik ben zo verschrikkelijk misselijk.’ Ik had de zin nog niet uitgesproken, of de broeder had me al een kotszakje aangereikt. Zo betrokken had ik hem tot dan toe niet gezien. Bocht na bocht reden we door een geniepig doolhof. Telkens zocht ik de blik van mijn dochter, ze keek me stralend aan. Dat heb je niet vaak, realiseerde ik me, dat kinderen en ouders elkaar zo lang in de ogen kijken. Ik dacht terug aan een andere helse rit die ik jaren geleden met haar had beleefd. We waren altijd samen in de stad op pad, zwierven rond of stepten met zijn tweeën op één autoped – mijn grote handen aan de buitenkant van het stuur, haar kleine handen aan de binnenkant. Op een morgen waren we zoals altijd vroeg uit de veren en waren naar een zomerfeest van verschillende linkse clubs op de Jesuitenwiese in de Wiener Prater geweest. Communisten, anarchisten en de Groenen waren worstjes aan het braden, en als eregast werd Hugo Chávez uit Venezuela verwacht. Er stond een nostalgisch afgebladderde ufo-draaimolen waar je tot verdriet van mijn dochter nog niet in kon. Dat was natuurlijk precies zo’n situatie waarin je als vader makkelijk kon scoren. Ik liep naar de eigenaar, vroeg hem of we tegen een speciale prijs misschien een ritje konden maken. Ondanks zijn oerdegelijke antikapitalistische houding dreef hij de prijs tot schandalige hoogten op. We mochten instappen en wurmden ons in de benauwde capsule. We gingen rechtstandig de lucht in, werden eerst langzaam maar allengs sneller rondgeslingerd, terwijl ons vliegend object zich gelijktijdig op en neer bewoog. We vlogen verbazingwekkend hoog, zeker wel vier of vijf meter boven de grond. Mijn dochter kon op een claxon drukken en lachte, ze trok het bandje van haar vlecht af, hing over de rand en sloot haar ogen. Na een paar rondjes speelde mijn maag op

en probeerde ik de eigenaar te ontdekken. Tot mijn schrik was zijn hokje leeg. Ronde na ronde cirkelden we boven banieren met kritiek op de globalisering en boven langharige kinderen die hun langharige ouders hielpen kramen op te bouwen. ‘Wauw, papa! Wat mogen we lang vliegen. Dank je wel, papa, dank je wel!’ ‘Ik heb er eerlijk gezegd wel genoeg van!’ ‘Waarom dan?’ ‘Ik word langzaam misselijk.’ Ik draaide rond en verrekte mijn nek bij het speuren naar de gedeserteerde eigenaar. Ik proefde al wat maaginhoud die in mijn slokdarm omhoogkroop. Toen ontdekte ik hem gesticulerend voor een van de worstenkraampjes met een kameraad bij het ochtendbiertje. Hij was ons werkelijk vergeten in zijn kolere ufo-carrousel. Ik zette het op een schreeuwen: ‘Hé, wij willen naar beneden! Hallo! Hááállllloooo! Hierboven!’ Ik zal nooit de blik van mijn dochter vergeten. Vol onbegrip keek ze naar haar in wanhopig gebrul uitgebarsten vader. Ik had het gevoel dat het flinterdunne metaal van de ufo zich om mij heen vouwde. Dadelijk zou de capsule afbreken en mij als brakend projectiel de boomkruinen in katapulteren. ‘Héééé, makker! Hé, hierboven!’ ‘Papa, alsjeblieft!’ ‘Help! Stoppen nou! Hééélp.’ ‘Papa, niet zo hard, alsjeblieft. Er is toch niks aan de hand. Die komt zo terug.’ Veel ogen waren op ons gericht, maar niet de ogen die ertoe deden. Ik zag louter uitgestoken armen naar ons wijzen. De eigenaar zette zijn lippen echter aan zijn halveliterstategieglas en stond te kletsen met een rastakapsel. Het vogelperspectief wordt allerwegen beschouwd als machtig en verheven. De gezichtshoek waaruit steenarenden en goden zwevend en tronend het ondermaanse observeren. Dat was bij mij wel anders. Ik had op dat moment graag met elke verschoppeling in de antieke wereld geruild. Wat stelde dat nu voor, stenen de berg op rollen en af en toe je lever laten weg-

hakken, vergeleken met deze helse centrifuge. Zelfs zo nu en dan met je eigen moeder slapen, mijn god, dat was allemaal toch niet half zo erg als deze belachelijke marteling. Iemand tikte de eigenaar op zijn schouder en wees omhoog. Ik zag hem grijnzen. Al zeker twintig minuten bewogen we ons op sinuslijnen in de rondte. Had hij het soms opzettelijk gedaan? Was ik voor hem een van die hoge heren met een keurig nette dochter, die maar eens duchtig door elkaar geschud en uitgewrongen moesten worden? Hij kwam aangesjokt – zoals alleen linksen dat kunnen: actief inactief – en zette het toestel stil. De ufo's zakten naar beneden, bliezen pneumatisch uit, verloren snelheid. Maar de wereld bleef gewoon ronddraaien. De hele Prater een tollende roulette. Met moeite kroop ik uit het ruimteschip en ik liep zwalkend het grasveld op. En toen viel ik pardoos om en zag boven me wolken drijven. Ik draaide mijn hoofd om en gaf over op het grasveld. Op handen en voeten, als een dronken hond, bracht ik de afstand tussen mijzelf en het stinkende braaksel op twee, drie meter. Mijn dochter kwam naast me zitten en streelde onzeker mijn arm. Ik hoorde kinderen smoezen en me uitlachen. Na een tijdje vroeg mijn dochter me om geld voor een ijsje en verdween.

De chauffeur trapte vol op de rem en de ambulance ging schuin door de bocht. Toen gaf ik uitbundig over in de plastic zak, een professionele kotszak. Met zijn houten steel en de stevige beugel zag hij eruit als een collectezak in de kerk. Vanaf nu gaf ik in elke volgende bocht over. De zak, die ik zelf moest vasthouden, werd zwaarder en zwaarder. Het verlamde lid van de kerkgemeente was in een vrijgevig bui. Mijn dochter streelde me. 'Het kan niet lang meer duren, papa.' 'Waar gaan we helemaal naartoe?' 'Geen idee.' We kwamen op een grotere weg, de ambulance reed snel, maar overduidelijk niet snel

genoeg. Door een spleet boven de ruitjes van melkglas kon ik zien dat we door een truck werden ingehaald. Zaten we misschien op een snelweg? Ambulances die op snelwegen door andere auto's worden ingehaald hadden me als kind al gefascineerd. Hoe was het mogelijk, had ik me destijds afgevraagd, dat iemand sneller mocht rijden dan mensen die met spoed een patiënt moesten vervoeren? Dat moest toch voor elke Porsche-rijder de ultieme kick zijn: een ambulance voorbijstuiven waarin met een beetje geluk een stervende lag. Dan had je het gemaakt, je was sneller dan de dood. Ook nu hoorde ik auto's op hoge toeren langs ons heen suizen. Ik werd zwaarder en zwaarder, voelde mijn gewicht in de veiligheidsgordel en begon onwillekeurig te kreunen. Angst streek over mijn stembanden; tegen mijn wil werd er in mijn strot dramatisch gemusiceerd. 'We zijn er zo!' riep de chauffeur over zijn schouder in onze richting. Eindeloze bochten drukten me tegen de stoel aan en stuwden laatste restjes gal mijn mondholte in. We reden door een bos! De stammen van de bomen in het blauwe licht imponeerden me. Het waren beuken, blauwachtig beschenen zagen ze eruit als de ledematen van langbenige reuzendieren op röntgenfoto's. Een knekelwoud. Ik dacht aan een film die ik jaren geleden had gezien en nooit was vergeten. Ik moet toen vijftien of zestien zijn geweest. Een geheimzinnige ambulance zat mensen op de hielen; ze werden door gemaskerde achtervolgers gekidnapt en in een afgelegen ziekenhuis haalden ze organen uit hun lichaam. Het was bizar dat mijn toestand toegang gaf tot details die ergens diep lagen begraven. Gebeurtenissen draaiden als achter geheime deuren verstopte kamers mijn bewustzijn binnen. Meerdere keren doken de namen van de acteurs op: Jutta Speidel en Herbert Hermann. Zeker dertig jaar had ik dit span namen al

niet meer voor mijn rijtuig gezet. Ik had de haardos van Herbert Hermann in die dagen mateloos bewonderd, dat wist ik meteen weer, het kapsel dat er zelfs op de vlucht fantastisch had uitgezien. Ja, zelfs zonder organen, verdoofd en dichtgenaaid in het ziekenhuisbed, had Herbert Hermann er fabuleus gekapt bij gelegen. En Jutta Speidel droeg tijdens de dagenlange vlucht een wit hemd zonder bh eronder. Ze was de hele tijd doodsbang en rende veel. Dat vond ik toen geweldig.

De sirene stierf weg en we bogen onder straatlantaarns door af naar een ziekenhuisterrein. Maar we waren nog steeds niet waar we wezen moesten, want de chauffeur had geen idee in welk van de eindeloos vele gebouwen zich de intensive care bevond. Van het ene op het andere moment was het ontbolsterde zwaailichtmonster veranderd in een sluipend roofdier in zijn één. Voorzichtig zochten we het terrein af. Ik was in mijn stoel, door elkaar geschud en leeggekotst, inmiddels aan het einde van mijn krachten en begon te huilen. 'Ik kan gewoon niet meer.' 'Maar we zijn er, papa. Nu komt alles goed. Je hebt het zo goed gedaan. Nog even en je bent er.' De chauffeur draaide het raampje omlaag, waarna er naar hout en vochtige bosgrond geurende lucht naar binnen stroomde. De stank van mijn braaksel en de verstikkende geur van angst werden de ambulance uit gewaaid. Mijn dochter legde haar hand op mijn been, dat steeds wilder om zich heen tastte, een halve charleston danste. Dit been was opgewonden, leek het, omdat we er bijna waren. We kropen langs een nieuwbouwcomplex met vierkante ramen. Door de smalle kijkspleet zag ik, even aangelicht, een vrouw met hoofddoek in een nachtpon. In haar armen wiegde ze een pakketje, een piepklein handje werd naar haar uitgestoken. Haar gezicht, dat ingelijst

leek door de stof, vol tederheid, verzonken in het onooglijke wezen tegenover haar. Hoewel ze snel over mijn netvlies gleed, zat in deze momentopname een tijdloze genegenheid zoals je die ziet in een zorgvuldig gecomponeerd schilderij. ‘Waar lach je om, papa?’ ‘Ik lach niet. Mijn mond voelt zo vreemd.’ Ik maakte grimassen. Mijn kiezen zaten veel te groot en vormeloos in het zoemende tandvlees. Ik had tijdens de rit waarschijnlijk in mijn wang gebeten, proefde en slikte bloed, wat mijn misselijkheid nog eens verergerde. De ambulance parkeerde achteruit voor een ingang en de achterdeuren werden opengerukt. Ik riep: ‘Voorzichtig met de deuren.’ Na de beschouwelijke rondrit over het terrein werd het opeens weer hectisch om me heen. Ik werd met stoel en al uit de ambulance getild en kon plotseling worden geduwd. Mijn slingerende voet gleed van de steun af en belandde, zonder dat ik het merkte, onder de wielen. De rolstoel blokkeerde, met een stuk of wat geërgerde trappen probeerde de blijkbaar volkomen onervaren broeder het obstakel te overwinnen. Wat had hij dan gedacht dat het was? Een klemzittend blikje, een dooie rat? Hij draafde om de rolstoel heen, ging door z’n knieën, trok mijn voet ruw onder het wiel vandaan en zette hem onzacht terug op de steun. Hoe snel je anderen toch tot last bent. Op mijn gefluisterde ‘Sorry’ antwoordde hij met het typisch Oostenrijkse ‘Niks aan de hand’. Maar dat was maar hoe je het bekeek.